



TABLO ve GRAFİKLERLE ÜLKEMİZ

Nüfus: Sınırları belirli bir alan içerisinde, belli bir zamanda yaşayan toplam insan sayısına denir.

Nüfus Yoğunluğu: Kilometre kareye düşen insan sayısına denir.

$$\text{Nüfus Yoğunluğu} = \frac{\text{Toplam İnsan Sayısı} \times 100}{\text{Yüzölçümü}}$$





Demografi: Nüfus bilimidir. Nüfusun yapısını inceleyen bilim dalıdır.

Nüfus Artış Hızı: Nüfustaki doğum oranı ile ölüm oranı arasındaki farka nüfus artış hızı denir.

- Ülkemizde nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerin başında yer şekilleri ve iklim gelmektedir.
- Ülke nüfusumuzun büyük bir kısmı, iklim koşulları elverişli olan kıyı kesimlerinde toplanmıştır.
- Su kaynaklarına yakın yerler yerleşime uygun yerlerdir. Su kaynakları bakımından yetersiz olan yerlerde yerleşim birimleri ve buna bağlı olarak nüfus da azdır.
- Ülkemizde tarıma elverişli verimli düzlüklerin bulunduğu yerler yerleşim alanlarının tercih edilmesinde önemli bir faktördür.

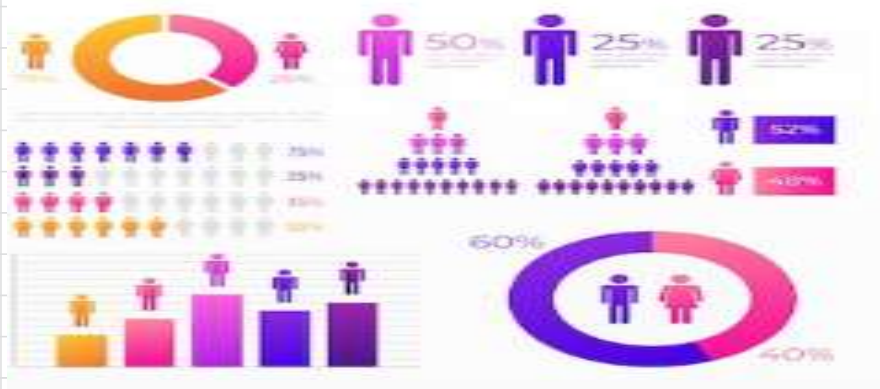
Nüfus Sayımı: İnsanların beslenme, sağlık, eğitim, barınma vb ihtiyaçlarını belirlemek, bunun için gerekli planlama ve yatırımları yapmak amacıyla sınırları belli bir alanda belli bir zamanda yaşayan insan sayısının tespit edilmesidir.

- Osmanlı Devletinde ilk nüfus sayımı 1831 yılında II. Mahmut tarafından sadece askere gidecekleri ve vergi verecekleri belirlemek amacıyla sadece erkeklerin sayımı gerçekleştirilerek yapılmıştır.
- Cumhuriyet dönemindeki ilk nüfus sayımı ise 1927 yılında yapılmıştır.
- Ülkemizde 1990 yılına kadar sonu 0 ve 5 ile biten yıllarda nüfus sayımı yapılırdı. 1990 yılından sonra ise on yılda bir nüfus sayımı yapılmasına karar verildi.
- 2006 yılında bir değişiklik yapılarak Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) oluşturulmuş ve dijital ortamda istendiği zamanda ülkemize ait nüfus verilerine ulaşılmaya başlanmıştır.
- Ülkemizde nüfus sayımları 2005 yılına kadarki ismi ile Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından yapılmış , 2005 yılı isim değişikliğinden sonra ise bu görevi Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) yapmaktadır.



Nüfus Sayımlarının Amacı

- 1- Ülkede yaşayan kişi sayısını,
- 2- Ülkedeki nüfus artış hızını,
- 3- Ülke içerisindeki nüfus dağılışı,
- 4- Nüfus yoğunluğunu,
- 5- Nüfusun yaş durumunu,
- 6- Nüfusun cinsiyet durumunu,
- 7- Nüfusun eğitim durumunu,
- 8- Nüfusun ekonomik faaliyetlerine dağılımını,
- 9- Nüfusun kırsal ve kentsel oranlarını,
- 10- Nüfusun medeni durumunu,
- 11- Nüfus içerisinde çalışan kişi sayısını belirlemek amacıyla nüfus sayımı yapılır.



ÜLKEMİZİN NÜFUS YAPISI

a) Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

- Yaş grupları nüfusun genel yapısı ve doğurganlık oranı hakkında bilgi verir. Ayrıca geleceğe yönelik planlama çalışmalarında yardımcı olur.





b) Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı

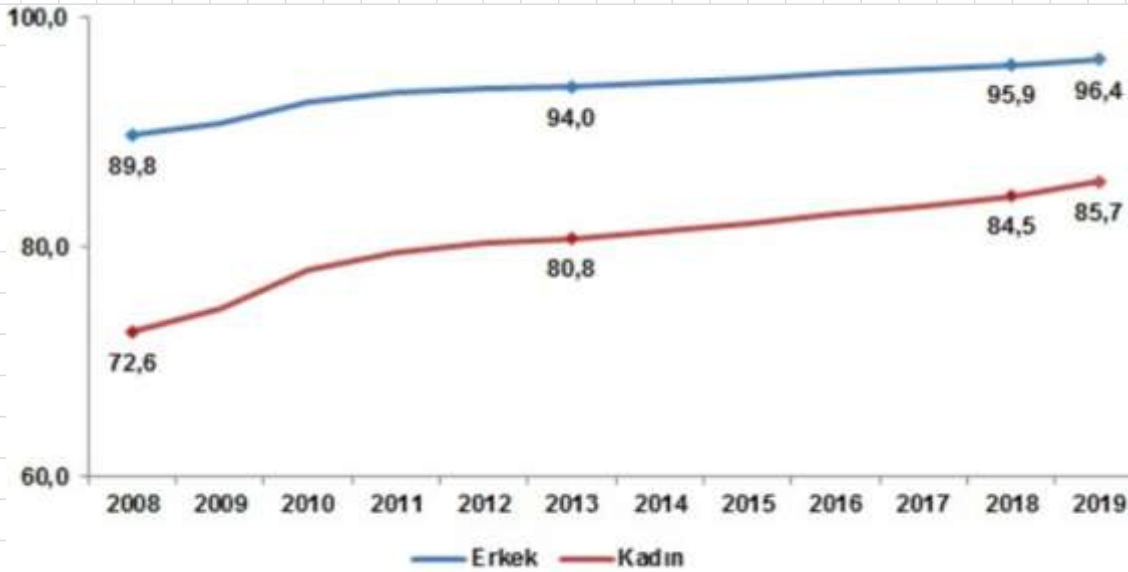
- Nüfusun cinsiyet durumu bir ülkedeki kadın ve erkek oranını ifade eder.
- Bir ülkedeki kadın ve erkek nüfus arasındaki farkı; sanayi, askeri birlikler ve şehrin göç alıp vermesi etkiler.
- Ülkemizde kadın erkek oranı;

Türkiye nüfusunun



c) Nüfusun Eğitim Durumu

- Ülkemizde okur yazar oranı 1927’de %10’dur.
- Bu oran 1990 yılında % 90'lara kadar ulaşmıştır.
- Okur yazarlık oranında erkek nüfus kadın nüfustan fazladır.
- Marmara ve Ege Bölgelerinde okur yazarlık oranı yüksekken, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde bu oran düşüktür.



Kaynak: TÜİK, Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, 2008-2019

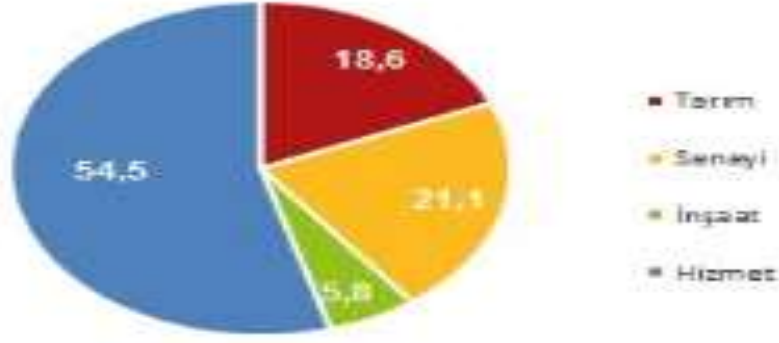




d) Çalışan Nüfusun Ekonomik Faaliyetlere Göre Dağılımı

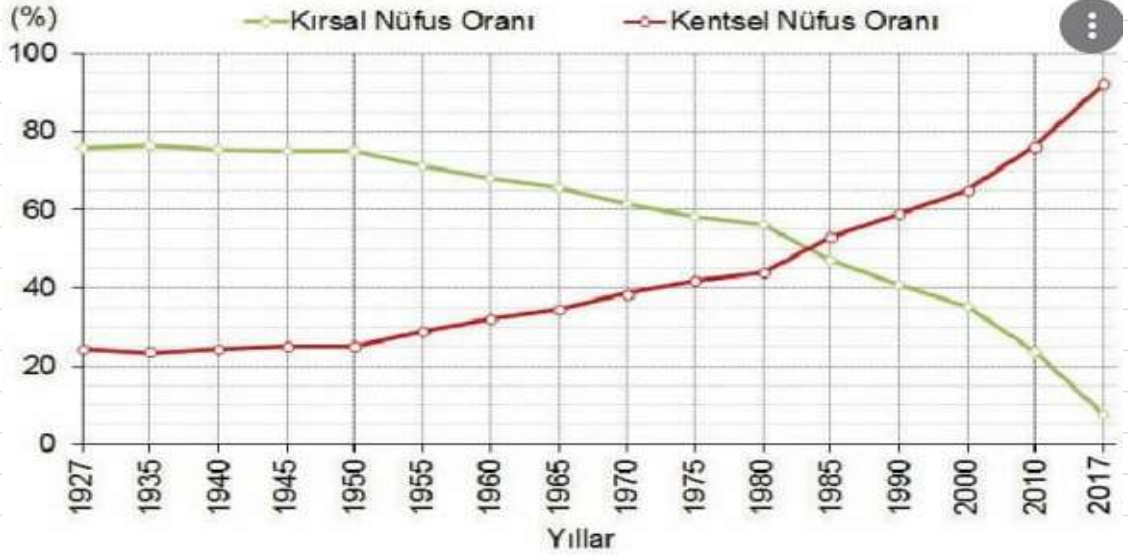
- 15-64 yaş arasındaki yaş grubuna çalışan nüfus veya aktif nüfus denir.
- 0-14 yaş arası ve 64 üstü yaş grubuna ise tüketici nüfus veya pasif nüfus denir.

İstihdamın sektörel dağılımı (%), Ocak 2021



e) Nüfusun Kırsal ve Kentsel Dağılımı

- Nüfusu 10.000'in üzerinde olan yerleşim yerlerine kent, altında olan yerlere ise kırsal alan denir.
- Ülkemizde kentsel nüfus oranı kırsal nüfus oranına göre fazladır.



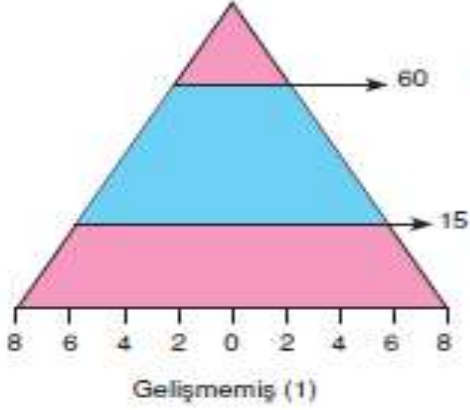
Türkiye'de kır ve kent nüfusu 1927-2017



NÜFUS PİRAMİDİ

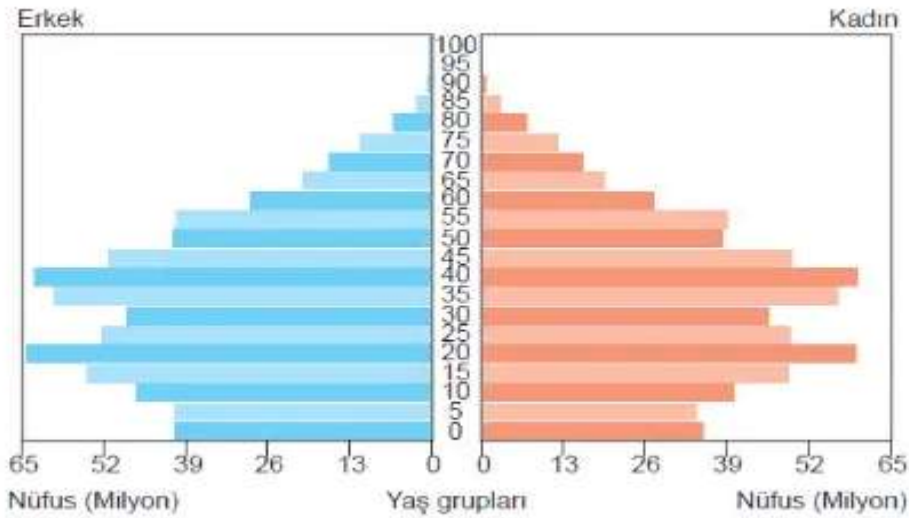
- Nüfusun cinsiyet, yaş, çalışan nüfus, tüketici nüfus, ortalama yaşam sürelerini gösteren grafiklerdir.

Geri Kalmış Ülke Nüfus Piramidi



Düzdün bir üçgene benzeyen bu piramit, yüksek doğum ve ölüm oranlarına sahip ülkelere aittir. Sanayi Devrimi öncesi toplumların çoğu bu piramit örneğini yaşamıştır. İngiltere'nin 1881, Hindistan'ın ise 1961'deki piramitleri bu şekildedir. Günümüzde ise Bağladeş gibi yüksek doğum ve ölüm oranlarının yaşandığı ülkelerde görölmektedir.

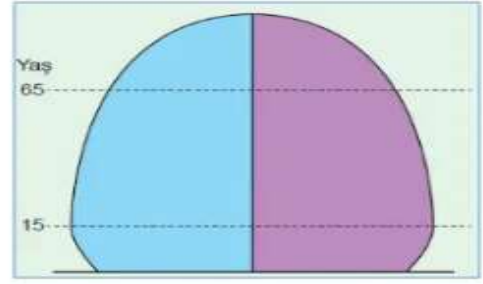
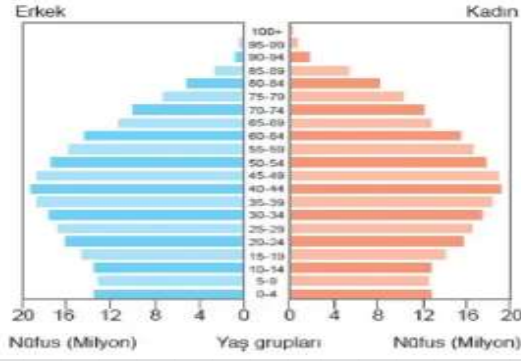
Gelişmekte Olan Ülke Nüfus Piramidi



Piramidin en belirgin özelliği doğum oranının son yıllarda belirgin bir şekilde azalmasıdır. Piramidin tabanı bu yüzden çok dardır. Bu ülkelerde ortalama yaşam süresi uzun, yaşlı nüfus fazla ama nüfusun büyük bir kısmını orta yaş grubu oluşturur.



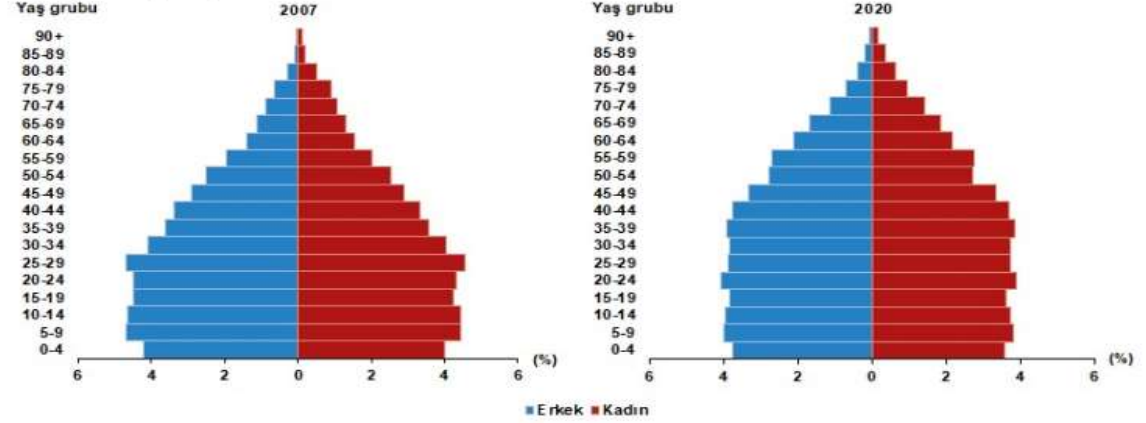
Gelişmiş Ülke Nüfus Piramidi



Arıkovanı piramitlerde doğum oranı az olduğu için taban dar olur. Ölüm oranı az olduğu için yaşlı nüfus oranı fazla ve piramidin tavan kısmı geniş olur. **Gelişmiş ülkelerin nüfus piramididir.**

Türkiye'nin Nüfus Piramidi

Nüfus piramidi, 2007, 2020



Nüfus Artışının Olumlu Sonuçları

1. Üretim artar.
2. İşçi ücretleri ucuzlar.
3. Vergi gelirleri artar.
4. Mal ve hizmetlere talep artar.
5. Askeri güç artar.
6. Yeni sanayi kolları açılır.

Nüfus Artışının Olumsuz Sonuçları

1. İşsizlik artar.
2. Tasarruf azalır.
3. Tüketim artar.
4. Sağlık ve eğitim hizmetleri zorlaşır.
5. Altyapı hizmetleri aksar.
6. Kalkınma hızı yavaşlar.
7. Çevre sorunları artar.
8. Temel ihtiyaçların karşılanması zorlaşır.
9. Gecekondu ve çarpık kentleşme ortaya çıkar.



